

IT-TIELET HADD TAL-GHID KBIRA HI L-MAHFRA LI REBHILNA KRISTU!

Contributed by Frans Galea
Saturday, 14 April 2018

Din
hija il- Liturgija tat-tielet Hadd ta' l-Ghid (2018) bi hsbijiet min Joe Rapa.

L-G'id

mhux !urnata wa'da imma 'amsin jum!
Festa twila 'amsin jum! Matul
dawn il-'amsin jum ta'’ Festa hu projbit g'an-Nisrani li jsum, jag'mel penitenza
jew ji a"ad minn xi 'a!a. &afna ma
jifhmux dan il-g'ala. Forsi ja'sbu li
din il-Festa tag'laq b’mod trijunfanti l-Istorja ta’ esù li wera li t-tajjed
jirba' fuq il-'aljn. Imma din mhix
risposta tajba bil-lejjed. Jekk f’dawn
il-'amsin jum ta’ Festa int m’intix fer'an u m’g'andekx is-sliem f’qalbek,
allura wie'ed ikollu jistaqsik x’tip ta’ Nisrani int. Jew tisma’ min jg'idlek: Jien jog'lobni
l-Milied 'afna iktar mill-G'id g'ax ifakkarni fi tfuliti, u l-affarijiet li
kienu jferr'uni dak in-nhar fil-Milied g'adhom iferr'uni sal-lum. Jew, addirittura
hawn min jg'idlek li j'ossu mqanqal jattendi b’devozzjoni ic-celebrazzjoni ta’
&amis ix-Xirka u fuq kollox tal- img'a l-Kbira, imma mbag'ad l-G'id...
insomma... spe jalment il-Velja ta’ bil-lejl li hi tant twila u ma nifhimhiex.

L-ewwelnett

il-Misteru tal-G'id huwa l-qalba u l-qofol tal-Kristjane|mu. Huwa l-A'bar li l-Kristjane|mu g'andu
g'ad-dinja. Dan il-Misteru ma jxandarx
biss Qawmien, imma qablu it-tbatija u l-Mewt, g'ax minn dawn 'are!
il-Qawmien. L-G'id huwa t-Tridu kollu li
elebrajna: il-&amis, il- img'a u s-Sibt bil-lejl. L-G'id huwa l-g'an li g'alih Kristu tg'abba
b’!isem tqil bid-dnub u l-mewt tag'na, f’!uf ta’ Ver!ni u twieled f’g'ar. Il-Misteru tal-G'id mhux
biss l-g'an
tal-Inkarnazzjoni ta’ Kristu imma wkoll, u dan hu mportanti li nifhmuh, huwa
l-g'an tal-ejstenza tieg'i u tieg'ek. G'alhekk, l-G'id huwa, intimament,
il-Festa tag'na, il-Festa tal-bnedmin.
G'ax Kristu miet u qam mill-mewt b’risq tag'na, g'ax ne|istu a'na, g'ax
g'andna b|onn ta’ Salvazzjoni.

Kemm

hawn min jifhem il-b|onn ta’ Salvazzjoni llum?

Il-bniedem dejjem hu aljenat. Hu jilg'ab. Hu jgatta’ l-'in. Jilg'ab u jgatta’ l-'in bix-xog'ol, bil-familja, bil-passatempj, b’dak li jixtri, b’dak li jilbes u jiekol, bl-a'barijiet li jisma’, bid-dnub... u 'afna drabi anke bir-reli|jon. Dawn kollha jistg'u ikunu droga g'alih li jorbtuh ma’ ejistenza li fil-fond hi bla sens.

Hu ma jindunax. Imbag'ad tili

marda f’daqqa, jew a'bar li treg'du... u x’wa'da din! Il-bniedem minn dejjem t'abat kemm fela' biex jag'mel minn din il-'ajja il-bidu u t-tmiem ta’ kollox. Imbierek il-bniedem li s-Salib jifta'lu g'ajnejh li dan kollu hu qerq. G'andu

b|onn Salvazzjoni !a minn hawn. Mhux qed

nitkellmu biss fuq &ajja o'ra. Meta

l-bniedem jikseb kollox fuq din l-art, jinduna x’inhi tassew din il-'ajja. Il-fer' etern li jfittex ma jakkwistax b’kemm ikollu. Din hi l-esperjenza tal-bniedem.

Hemm triq o'ra. Hemm Salvazzjoni

li hu ma jistax jakkwista; li &addie'or akkwista g'alih.

Jekk

Kristu kellu Salib, anke jien u int g'andna ie'or. Jekk dan is-Salib qatel il-!isem mg'obbi

bid-dnubiet tal-o'rajn li kellu Kristu, anke s-Salib tag'na joqtolna,

jisirqilna l-&ajja, jdallmilna l-el|istenza tag'na. Imma s-Salib ta’ Kristu feta'lu t-triq lejn

il-Glorja wa'danija li teljisti, il-milja tal-&ajja. Quddiem il-bniedem li g'alih is-Salib hu bla

sens, Kristu arrat purtiera tqila biex il-bniedem jara x-xenarju veru

tal-el|istenza tieg'u: li kollox hu l-G'id; li kollox fih sens; li kollox miexi

lejn dak li hu fettex g'alxejn fl-affarijiet tad-dinja. L-G'id huwa l-Festa l-Kbira tag'na g'ax min

jemmen, miet u rxoxta. L-img'oddi g'adda

u di!a minn hawn tibda &ajja !dida li l-mewt m’g'andhiex iktar setg'a fuqha.

L-Ewwel

Qari

Imma

biex il-bniedem jg'addi mill-pro ess meravilju| tal-G'id fil-&ajja tieg'u, biex

f’&ajtu sse" din il-mog'dija, dan il-passa!!, din il-bidla stupedna mill-irbit

tal-bija’ tal-mewt g'all-'elsien totali fi Kristu rebbie' fuq dak kollu li

joqtolna... biex ise" dan hemm b|onn il-Grazzja ta’ Alla. Il-kelma “Grazzja” hi 'afna mportanti g'alina

l-Insara. G'al min hu biss reli|ju| ma

tantx. Min hu biss reli|ju| jemmen li hu

jiddependi kollox. G'all-bniedem reli|ju|, huwa l-bniedem fi - entru. G'an-Nisrani, huwa Kristu u l-Misteru

tal-G'id li huma fi - entru u mhux l-isforzi u l-merti tieg'u. In-Nisrani ma jid'aq bih 'add! Hu jaf li l-bniedem m’g'andux

'ila jg'ix

il-Qdusija, lanqas il-qaddisin. Huwa

Kristu li ja'taf lill-bniedem u jtellg'u mill-bir tar-rejaltà mwaqqa’

tieg'u. U hawn tid'il il-Grazzja.

Il-kelma

“Grazzja” tisser rigal mog'ti b'xejn, gratis, bla mist'oqq. Il-Grazzja mhix il-paga; li l-addiem jaqla; b'xog'olu. Dik g'andu dritt g'aliha. Il-“Grazzja” hi 'a!a o'ra. Hi rigal ta' Alla li l-ebda xog'ol u merti tal-bniedem ma jist'oqquha. Meta tir eviha, int tibqa; mbellah u sorpriji bil-leneroġità ta' Alla. Il-Fidi hi “Grazzja”, l-ikbar “Grazzja”; li jista' jag'tik Alla. Li int tid'ol, tassew tid'ol fil-Misteru tal-G'id u tag'raf x'g'amel g'alik Kristu, x'wirt akkwistalek... din tkun tassew Grazzja, g'ax 'add minnha mhu kapa i jakkwista dan bil-'ila tieg'u. Din hi 'ajja l'dida, natura l'dida. Hawn ma jg'odx it-tag'lim jew kemm taf dwar Kristu. Ma jg'oddx int min int. Tista' tkun l-ikbar midneb... tmisssek il-Grazzja u jinfet'ulek g'ajnejk u tara kolloxx l'did.

Pietru

kien wie'ed minn dawn. Quddiemu kellu l-istess nies li 'amsin jum qabel kienu sallbu lil Kristu. Hu jxandrilhom il-Kerigma. Ixandrilhom l-G'id. L-A'bar it-Tajba. Jg'idilhom 'wejje! kbar. Dnubhom kien ma'fur g'ax waqt li kienu qed joqtlu lil Kristu, kienu qed ji!u mpattija dnu biethom kollha. Kristu kien qed imut g'al dawk li kienu qed joqtluh! U mag'hom kien hemm a'na. Din hi A'bar g'alina llum. L-umanità kollha qatlet lil Kristu. Id-dnub tieg'i u tieg'ek. Imma jekk jien ma nag'rafx dnubi, dan kollu hu bla sens g'alija. Issa billi noqg'od in'ares lejn Kristu msallab u nemozzjona ru'i u ng'id kemm bata... ming'ajr ma nag'raf ir-rejalta' mo'bija li l-'ajen tieg'i inag'qad mal-'ajen ta'; kul'add, in'abar fi xkora wa'da u Kristu qered din l-ixkora tal-mewt billi patta Hu g'aliha... jekk ma nag'rafx dan...

G'alhekk

f'dan il-qari naraw lil Pietru, l-ewwel juri dnu bi lill-poplu. Wera kura!! hawn, kura!! lej mill-Ispirtu s-Santu li r ieva bi Grazzja! &add ma jridek turih dnu bi. Imma m'hemmx g'arfien ta' Kristu ming'ajr dan. Il-poplu nduna. Din Grazzja o'ra! Talbu x'g'andhom jag'mlu biex je'lsu mid-dejn enormi li kellhom. Indiema! U Pietru jg'idilhom: soluzzjoni wa'da hemm ‐ li wie'ed jemmen li l-Missier bag'at lil Ibnu biex ikun il- &aruf li jmut g'all-mer'la.

Qari

mill-Ktieb tal-Atti tal-Appostli. 3,
13-15. 17-19

“Dak il-mien: Pietru qal lill-poplu: ‘Alla ta' Abraham, Alla ta' Ijakk, u Alla ta' akobb, Alla ta' missirijietna gglorifika lill-qaddej tieg'u, esù, li intom ittradejtuh u 'adtuh quddiem Pilatu, g'alkemm dan kien qatag'ha li jtilqu. Intom 'adtu l-Qaddis u l-ust, tlabtu l-elsien ta' wie'ed qattiel u qtiltu lill-Awtur tal-'ajja. Imma Alla qajjmu mill-imwiet, u ta' dan a'na xhieda.

Issa, 'uti, jiena naf li kemm intom u kemm il-kapijiet tag'kom, g'amiltu dan g'aliex ma kontux tafu. Imma b'hekk Alla temm dak li hu kien 'abbar sa minn qabel b'fomm il-profeti, jilifieri, li l-Messija tieg'u kellu jbati. Indmu, mela, u er!g'u lura minn dnubietkom biex jin'afrikkom.”

Salm Responsorjali

Is-Salmi huma l-Liturlija tal-ajja g'ax huma ji elebraw il-ajja kollha, ji elebraw il-mumentu kollha tal-ejstenza tag'na. Is-Salmi huma l-mod kif ja'sibha Alla fuq id-dlam u d-dawl li minnhom hi mag'mula l-ajja; fuq id-dwejjaq u l-fer'; fuq it-ta'bit u l-mistrie'; fuq il-blonn ta'ajja; g'ajnuna u t-tif'ir g'all-g'ajnuna mog'tija. Is-Salmi huma l-ajja tag'na. B'al kollox huma Grazzja, rigal mhux mist'oqq. Imbierrek min it-Talb tieg'u g'andu t-tonalita' tas-Salmi. Imbierrek min g'al kull sitwazzjoni ejstenzjali li jsib ru'u fiha, mill-ewwel ja'bat ma' mo"u Salm adattat. Hieni l-bniedem li jitlob bit-Talb stess ta'ajja!

Is-Salmi illum m'adhomx iktar il-prerogattiva tal-qassisin. Dan lara fl-img'oddi g'ax kwalji l-qassisin biss kienu jafu jaqraw. Illum is-Salmi saru wkoll it-Talba tal-laj i, u j'ajja iktar g'ada mil-lum.

Salm 4, li g'andna parti minnu illum, huwa t-Talba ta'bniedem mimli fidu ja' f'ajja. Ara ma jkunx hawn min ja'seb li min jimxi wara Kristu se je'les mit-ta'bit jew mis-slaleb. Ara ma jkunx hawn min jimxi; wara Kristu biex jixtriH 'alli jag'mel li jkollu ajja

ming'ajr problemi. Sakemm qeg'din f'ed id-dinja, qal esù, inbatu jkollna.
It-tbatija hi parti min-nis!a tal-ajja.
Imma x'differenza bejn wie'ed li jid'ol fit-tbatija mimli fidu ja f'Alla
Missieru, u ie'or li jid'ol wa'du, wa'du!

Is-Salmista g'andu esperjenza tal-g'e'ubijiet ta' Alla. Afna drabi, t-Talb tag'na, li dejjem jinstema, ikollu, i'lda, ri'ultat differenti minn dak li ridna a'na. Imma r-ri'ultat mag'lul minn Alla hu dejjem a'jar minn dak li kiekun konna nag'llu a'na. G'alhekk dan is-Salm jg'id: 'Kunu afu li l-Mulej wera t'jieba kbira mieg'i.' (v. 4). Forsi mhux e'jatt kif stennejt, imma b'aqwa g'ax Hu jara iktar minna.

Afna huma dawk, forsi a'na mag'hom, li ma jissaportux il-prekarjetà u l-insigurtà li wie'ed jistenna l-g'ajnuna ta' Alla bla ma jaf meta se tasal. Lkoll nafu xi jfisser dan. Ilkoll f'ar fil-Fidu u l-Fidu ja. Malajr naqtg'u qalbna mill-Mulej u nag'mlu b'an-nies ta' Betulja fl-Istorja ta' uditta li taw 'time-limit' lil Alla: 'Jekk ma tg'inniex sa 'amest ijiem o'ra, nag'mlu dak li g'andna nag'mlu...' (ud. 7, 31). Imma min hu g'ani fil-Fidu ja, g'andu s-sliem g'ax jaf 'Min qed jafda.' Nimtedd u norqod minnufih fis-sliem, g'ax int wa'dek, Mulej, fis-sod taqeg'edni.' (v. 9).

Ritornell: Ix'et id-dawl ta' wi ek fuqna,
Mulej.

Salm 4

We'libni,
meta nsejja'lek,

Alla
tal-ustizzja tieg'!

o'ro'ni
fil-wisa' meta nkun imdejjaq,

'enn
g'alija u isma' talbi.

Kunu
afu li I-Mulej wera tjeba kbira mieg'i;

jismag'ni
I-Mulej meta nsejja'lu.

&afna
jg'idu: "Min jurina r-ri|q?"

Ix'et
fuqna, Mulej, id-dawl ta' wi ek.

Int
nissilt I-hena f'qalbi,

aktar
mill-kotra tal-qam' u I-inbid tag'hom.

Nimtedd
u norqod minnufih fis-sliem.

It-Tieni
Qari

B'alissa,
waqt li int qed taqra dawn in-noti, qed isse" xi 'ala tal- g'a'leb.
Kristu, id-Difensur tieg'ek, Dak li dejjem jilqa’ g'alik u jifhmek, b'alissa stess, qieg'ed
juri I-pjagi tieg'u quddiem il-Missier u b’le'en imqanqal jg'idlu: “Jien g'al
din il-bniedma, g'al dan il-bniedem, tajt Demmi kollu! Jien, lilek Missier, obdejtekk sal-qieg' nett
tal-eljstenza tieg'i biex nirba' mertu g'alih/g'alha. It-Tbatija, il-Mewt u I-Qawmien tieg'i jien
qed noffrihom issa g'al dan/din biex tinjel il-Grazzja tieg'ek u ddawwal
I-g'ajnejn im ajpra tal-bnedmin.”

Il-Kelma
li lejja ta ertana li g'andna li dan id-Difensur tal-g'a'leb, I-avukat
meravilju| tag'na li qed jiddefendina quddiem Missieru. “Min se jifridna mill-Im'abba ta’ Alla?”
(Rum. 8, 35). Meta hu tana kollox
’lbnu; meta hu ma qag'adx ja'sibha u offriH b'ala tpattija g'alina fuq I-altar
tal-Qdusija sabiex jien u int nidhru !usti quddiemU... meta tana dan kollu, kif

sejjer ma j'arixx lejn Ibnu li jid'ol g'alina?

San Pawl jg'id: 'G'ax jiena jgur li la l-mewt u la l-'ajja, la l-an!li u la l-qawwiet, la l-mien t'issa u la ta' li lej, la setg'at, la l-g'oli u lanqas il-fond, u ebda 'liqa o'ra ma jistg'u qatt jifirduna mill-Im'abba ta' Alla li dehret fi Kristu esù Sidna.' (Rum. 8, 38-39). Jekk tassew nemmnu dan fil-fond ta' qalbna, kif nistg'u nidinbu? Kif nistg'u na'sbu 'ajin f'Alla?

San

wann l-Evan!elista, f'din l-Ewwel ltra tieg'u, jg'id li min 'jag'raf' lill Kristu, min 'jafu' mill-qrib, dan ma jistax jidneb, ma jistax ma jljommx il-kmandamenti tieg'u (ara v. 4). Dan jilri g'ax iktar kemm tikber il-Fidi fina, iktar jil! Hu jg'ammarr fina u a'na tassew insiru Tempju tieg'U. Allura a'na jkollna l-Grazzja mbierka li naraw lill-proxxmu kif jarah esù, li n'ennu kif i'enn esù, li ma npattux kif qatt ma patta esù, e .

Dawn

l-affarijiet mhumiex fantasija. Il-Kelma ta' Alla titkellem fuq 'wejje! pratti i, fuq il-ajja.

Qari

mill-Ewwel ltra ta' San wann Apostlu. 2, 1-5a

Uliedi, dan qieg'ed niktibhulkom biex ma tidinbux; imma jekk xi 'add jidneb, a'na g'andna Difensur quddiem il-Missier, lill esù Kristu, il-lust. U hu j'allas g'al dhubietna, mhux g'al tag'na biss, i'da wkoll g'al dawk tad-dinja kollha. U b'dan nafu li nag'rfu 'l esù: jekk inljommx il-kmandamenti tieg'u. Min jg'id "Jiena nafu" u ma jljommx il-kmandamenti tieg'u, hu giddieb u l-verità m'hijjex fih. I'da kull min iljomm il-kelma tieg'u, fih hemm tassew l-im'abba ta' Alla fil-milja tag'ha.

Evan!elju

Kristu miet biex a'na jkollna l-ma'fra tad-dhubiet. Min ma jemminx dan ikun qed jidneb kontra l-Ispirtu s-Santu g'ax ikun qed igiddeb il-Kelma li hi ispirata

minnU. Il-Ma'fra ma tilix b'al meta
 wie'ed ifaqqa' subg'ajh. Meta Alla ja'fer, Hu ikun qed i'allas prezz qares. Kull darba!
 G'ax id-dnub hu dejjem kontra l-Qdusija u kontra l-ajja. Fil-Qdusija biss hemm il-ajja. Barra mill-Qdusija, fid-dnub,
 hemm
 il-Mewt. Alla ma jistax ibiddel dan. Hu ma jistax jg'id: 'nirran!a illi anke
 fid-dnub il-bniedem jibqa' 'aj, qisu ma 'ara xejn. 'nag'mel li d-dnub ma jkollux
 il-konsegwenza tal-mewt. Alla dan ma
 jistax jag'mlu g'ax ikun imur kontra l-Li! tal-Qdusija. Fil-Qdusija biss hemm il-ajja vera, nerla';
 nirrepeti.

Issa biex il-midneb jirritorna lura mhi 'ala fa li xejn. Hemm kont, hemm dejn 'jitt'allas. Kull meta dnibt, jien mitt. Kif
 u min se jer!a jag'tini l-ajja? Jien, lili nnifsu? Impossibbli.
 Il-Ma'fra t'fisser 'ritorn lura lejn il-ajja tal-Qdusija'. Min se jda'al lili, ma'mu! bid-dnub,
 fil-Qdusija. Jien ma nistax nid'ol. Hu 'dan il-mod li forsi xi f'it nistg'u
 nifhmu r-ra!uni l-g'ala Kristu kellu j'batu tant, u Hu li hu l-ajja nfisha,
 kellu j'edi 'ajtu fuq Salib g'al kull individwu. L-ebda bniedem ma seta jifdi lilu nnifsu,
 daqskemm l-ebda mejjet ma jista' j'qajjem lilu nnifsu. Il-Ma'fra tinag'ta g'ax xtrahielna Kristu fuq
 is-Salib. Dejtna 'ie m'allas g'ax 'allsu
 Alla nnifsu fi Kristu.

Min hu konxju ta' dnubu u tassew g'andu
 l-Indiema, jg'o|| il-Kliem qaddisa li bih jag'laq il-Van!elu tal-lum:
 'Lill-!nus kollha, ibda minn erusalem, tixxandar f'!smi l-indiema
 g'all-Ma'fra tad-dnubiet.' (v. 47). Min g'andu l-Grazzja li j'ossu 'ati quddiem
 Alla, jiggranfa mal-Misteru tal-G'id ta' Kristu g'ax hawn u hawn biss teljisti
 l-Ma'fra g'alih. 'nankunu nafu li jekk
 inqerru bis-serjeta, is-Sagrament inaddafna minn kull dnub bis-sa'a tal-merti
 miksuba g'alina fus is-Salib minn Kristu.

Versett:
 Hallelujah. Mulej esù, f'issrilna
 l-Iskrittura; 'e!!ilna qalbna, int u tkellimna. Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta' San Luqa. 24, 33-48

'dak il-|mien : Id-dixxipli kienu qeg'din itarrfuU
 huma x'kien 'ralhom fit-triq, u kif
 kienu g'arfuh fil-qsim tal-'ob].

Kif
 kienu g'adhom j'itkellmu, esù nnifsu waqaf f'nofshom u qalilhom: "Is-sliem

g'alikom!" Huma twerwru bil-bija' g'ax 'asbu li qeg'din jaraw
xi fanta|ma. I|da hu qalilhom: "G'aliex t'awwadtu? G'aliex dan
it-t'assib kollu f'qalbkom? Araw idejja u ri!lejja. Jiena hu!
Missuni, u ifhmuha li l-ispirtu ma g'andux la'am u g'adam b'alma qeg'din taraw
li g'andi jien." Huwa
u jg'idilhom dan, uriehom idejh u ri!lejh. I|da billi huma, fil-fer'
tag'hom, kienu g'adhom ma jridux jemmnu u baqq'u mistag'lba, qalilhom:
"G'andkom xi 'a!a ta' l-ikel hawn?" Huma ressqulu quddiemu bi a 'uta mixwija, u hu
'adha u kielha quddiemhom.

Mbag'ad

qalilhom: "Meta kont g'adni mag'kom g'edtilkom dawn il-kelmiet, 'Je'tiel!
li jse" kull ma nkiteb fuqi fil-Lili ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi.'

"

Mbag'ad

fet'ilhom mo''hom biex jifhmu l-Iskrittura. U qalilhom: "Hekk
kien miktub, li l-Messija jbati u fit-tielet jum iqum
mill-imwiet, u li l-indiema g'all-ma'fra tad-dnubiet tixxandar
f'ismu lill-!nus kollha, ibda minn erusalemm. Intom xhud ta'
dan.